

Vrei tu, român adevărat, cinstit și iubitor
al vetrei tale să te faci unealta dușmanului?

Anul LXVII

Arad, 4 Iulie 1943

Nr. 27

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENT
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Vizitațiile P. S. Episcop Andrei la Vârșand și Pilul

Duminecă, 27 Iunie a. c. dimineața, P. S. Episcop Andrei, însoțit de I. P. C. Dr. Ștefan Munteanu iconom stavrofor, P. C. părinte Protopop Petru Marșieu și diaconul Aurel Tripon, a luat drumul spre Vârșand. Din hotarul comunei, banderiu de călăreți însoțește automobilul. La intrarea în comună, la poarta de triumf, dl. notar A. Vădăsan, înconjurat de intelectualii comunei și de popor, binevențează pe P. S. Sa. Cu toții se îndreaptă spre locuința P. C. părinte Nestor Popa, unde P. S. Sa se îmbracă în ornate. De aici se îndreaptă spre biserică, unde P. S. Sa, înconjurat de șase preoți, săvârșește sf. Liturghie.

La Priceasnă, părintele N. Popa, face darea de seamă. Comuna Vârșand — zice Sf. Sa — datează cam din veacul al 12-lea. Biserica a fost zidită în 1835-36, de atunci a mai fost reparată și pictată.

Predica P. S. Sale Părintelui Episcop.

„Sunt bucuroși că am fericita ocazie să vii în mijlocul vostru. Pe drumul dela Arad, până aici, holdele sunt încărcate de roada, cum de mulți ani n'au mai fost. Știu că sunteți bucuroși de aceasta.

Am auzit un glas înălțându-se dela pământ spre Dumnezeu preamărindu-L. Toate-L laudă, dela firul de iarbă la spicul de grâu, dar acest glas trebuie să înțeles. Acest glas îmi amintește de cuvintele Mântuitorului: „Nu duceți grijă spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că după toate acestea se străduiesc păgânii; știe Tatăl vostru cel ceresc că aveți trebuință de ele. Căutați mai întâi împărăția și dreptatea Lui și acestea toate se vor adăoga vouă”. (Matei 6, 31-33).

Este ceva ce nu avem dela Dumnezeu? Când pământul nu rodește, oare n'ați tras brazdă destul de adâncă, nu ați semănat semințe bune, sau cât trebuie? Toate le-ați făcut la fel an de an și totuși de unde provine deosebirea? Iscușința noastră sau

știința noastră e hotărâtoarea? Nu, ci: „Toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus vine, dela Tine, Părintele luminilor”. Deci sus este puterea care rodește holdele. Tot cuvintele lui Dumnezeu sunt și acestea care ne îndeamnă: „Nu Vă grijiiți peste măsură ce veți mânca...” și ne spun: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte se vor da vouă”.

Dumnezeu ne dă totul, El ne hrănește, El este Tatăl nostru și ca Părinte atotbun, nu lasă pe fiul său cel bun în suferință. În rugăciunea domnească, ne-a învățat cum și ce să cerem: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi”, deci nu mâne, nu poimâne, ci astăzi. Această înseamnă, ca preocuparea de cele lumești să nu ne stăpânească într'atât că altceva să nu mai facem, căci prin puterile noastre, fără ajutorul Tatălui, nimic nu reușim, iar Tatăl știe de ce avem trebuință. Să avem încredere în El și ne va ajuta la timpul cuvenit. Deci porunca de urmat este încrederea fiului față de Tatăl”.

În continuare, P. S. Sa combate un mare rău din comună: lipsa de nașteri. Datoria de grăniceri le impune să se înmulțească cât mai mult, pentru a fi tari și nu să se împuțineze, ca apoi slabi fiind să ne biruiască alte neamuri. „Omului îi este dat pământul spre stăpânire, iar Domnul ne-a poruncit: „Creșteți și vă înmulțiți”. Fiul e continuarea tatălui; fără fii te stingi și faci o crimă față de Dumnezeu și de neamul nostru”.

„Satul vostru mai are un nărav rău: concubinajul. Cununia bisericească aduce binecuvântarea lui Dumnezeu. Numai cel ce cheamă pe Dumnezeu în casa lui, numai acela are ajutorul Lui” a încheiat P. S. Sa.

După sf. Liturghie, în casa părintelui Nestor Popa a avut loc recepția, apoi toți cei prezenți s'au îndreptat spre casa părintelui Antonie Tocaciu unde s'a servit o bogată masă.

După masă P. S. Sa a vizitat pe P. C. pă-

rinte rom. cat. Steger, pichetul de grăniceri, frontiera și pe Mărgăuan Axente, un bun creștin și gospodar.

De aici s'a îndreptat spre Pilul. În hotarul comunei este întâmpinat de banderiu de călăreți, iar la poarta triumfală, primarul Dehelean urează bun venit P. S. Sale. Se îndreaptă cu toții spre biserică. După un scurt serviciu, P. C. părinte Ioan Jurca raportează că biserica datează din 1801, turnul i-a fost adăugat în 1818, și că se impune un nou lăcaș de închinare. În acest scop s'au adunat fonduri, dar fluctuațiile economice au devalorizat banii, deci din nou trebuie muncit să-i adune. Poporul e bun, muncitor și credincios și speră să dea tot ajutorul, mai ales că azi au ceace așa de mult au dorit: un intravilan în centrul comunei, unde trebuie să se facă biserica nouă.

P. S. Sa începe predica cu constatarea că toate ale omului sunt trecătoare. Devaluările au redus la nimic fondul bisericii. Desvoltă tema: „Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde hoșii le sapă și le fură, ci vă adunați comori în cer”.

Creștinul bun, pe lângă munca de fiecare zi, să sânguiască a face fapte bune, de milostenie. Să nu facem ca și bogatul nebun din evanghelie căruia i-au rodit țarinele și pe care îmbuiberea l-a făcut să uite de îngrijirea sufletului său.

Omul are trei prieteni: banul, neamurile și faptele bune. Primul pe care-l credem atât de puternic, ne părăsește mai repede, în schimb fap-

tele bune, abia băgate în seamă de noi, sunt tovarășul care ne însoțește la Dreptul Judecător. „Căutați — îndeamnă P. S. Sa poporul — să faceți cât mai multe fapte bune și veți avea pe pământ mulțumire, iar în viața viitoare unicul susținător”.

A urmat, în curtea bisericii, programul Școlii de Duminecă și examenul de religie al claselor IV—V—VI—VII, examen care s'a ținut și în Vârșad. În ambele comune, elevii au răspuns foarte frumos și cu multă siguranță spre deplina mulțumire a P. S. Sale. Apoi a avut loc o scurtă recepție în casa P. C. părinte I. Jurca. De aici P. S. Sa a vizitat pe părintele Alex. Munteanu, pe gospodarul I. Dehelean, tatăl P. C. părinte prof. Dr. Dehelean și casa natală a I. P. C. Dr. Șt. Munteanu.

În ambele comune elevii școlilor primare și popor numeros au întâmpinat pe P. S. Sa cu flori. Răspunsurile în biserică din Vârșad au fost date de elevi acompaniați de toată lumea ce umplea biserica până la refuz, conduși cu pricepere de dl. inv. director... În biserică din Pilul s'au distins cantorii ambelor strane fiind laudați de P. S. Sa.

În general, programul vizitațiilor a decurs în cea mai perfectă ordine și disciplină, pentru care au ostenit P. C. Preoți, îndrumați și sfătuiți de P. C. părinte Protopop P. Marșieu, căruia și de data aceasta îi aducem laude. Cucernicii preoți misionari I. Faur și V. Șancu au însoțit pe P. S. Sa în ambele comune. A. T.

Păstorul de suflete cu zel apostolesc

(după Dr. Cramer V. trad. de Szanyi F.)

Ca predicator

Cu ajutorul lui Dumnezeu, fiecare predică bună își are efectul său salutar. Cele mai multe efecte, însă se nasc, în mod tainic, în lăuntrul sufletului și se manifestă, numai încetul cu încetul. Ar fi o mare imprudență să discuți folosul propriu zis al cuvântării bisericești, deoarece efectul ei nu este stabil. Adevărat — spun unii — că omul, sub influința predicii, luptă cu mai multă putere împotriva răului, cel zelos face progres în bine, dar încetul cu încetul bunăvoința slăbește, iar păcatele și întrelăsările vechi revin din nou. Bine, admitem. Dar urmează, oare, de aci că predica n'are niciun folos deosebit?

Ce face omul, când e flămând? Mănâncă și, în felul acesta, își potolește foamea. Peste câțiva timp însă iar flămânzește. Urmează, oare, de aci că mănecarea, de mai'nainte, a fost fără de niciun folos? Nu, căci cu ajutorul puterii, provenită din mănecare, a putut trupul

să-și îndeplinească lucrările, în acel interval de timp. Dacă puterile trupului încep să scadă din nou, tot mănecarea este aceea care l face să ajungă, din nou, la puteri. Așa stă lucrul și cu predica. Dintr'ansa scoate creștinul îndemn spre bine, ba chiar îl și face, dacă este îndemnat într'una. Chiar dacă, cu toate acestea, omul s'ar împrietini, din nou, cu răul, e totuși un avantaj mare că, un anumit timp, a stat pe lângă bine și a înconjurat răul. Dacă, prin predică, omul nu poate fi ținut aproape de bine, fără de predică se îndepărtează de bine, atât de tare, că nu mai poate fi adus la el, decât foarte cu greu.

În viața de toate zilele, mulți oameni sunt înclinați a cântări valoarea predicii după talentul oratoric manifestat într'ansa. Dar, dacă lucrul acesta ar fi așa, atunci preotul acela, care ar fi lipsit de un asemenea talent, aproape că nu s'ar putea elibera de un anumit sentiment de îngrijorare.

Este foarte adevărat că darul oratoriei poate contribui mult la efectul vorbirii și la promovarea rezultatului. De aceea, e o datorie, de neînălțat, pentru fiecare preot de a se deprinde, neconținut, în arta oratoriei bisericești. Și dacă nu toți pot fi artiști în privința aceasta, totuși, cu ajutorul lui Dumnezeu, fiecare poate să se formeze, în măsura aceea, încât să satisfacă așteptările modeste ale enoriașilor săi. Poate să aprecieze cineva oricât de mult puterea ta'entu'ui oratoric, totuși adevăratul efect al vorbirii nu se bazează pe acesta. De nenumerate ori s'a întâmplat că așa zisele predici „*frumoașe*” i-au lăsat reci pe ascultători, pe când predicile simple și lipsite de orice frumuseță oratorică au pătruns adânc în inimile ascultătorilor. Soarta așa ziselor predici, frumoase, de multeori, este aceea că, la urmă, sunt laudate și nimic mai mult, alt folos nu aduc.

De aceea păstorul de suflete nu-i permis să neglijeze direcția învățătoarească, pe motiv că n'ar avea talent oratoric. Fiecare să facă atâta cât poate, căci dacă ceea ce face este corect, poate spera că, cu ajutorul lui Dumnezeu, munca lui nu va fi de prisos.

Respect deosebit față de direcția învățătoarească.

Păstorul de suflete cu zel apostolesc are respect deosebit față de direcția învățătoarească. Prin hironomie și prin trimitere din partea Episcopului a ajuns în tagma învățătoarească a Bisericii, căreia Hristos i-a adresat, odinioară, aceste cuvinte: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le pe ele... învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă” (Mt. 18, 18-19) și de aceea se simte îndatorat a fi un zelos propovăduitor al învățăturilor descoperite de Dumnezeu. Îndatorrea aceasta de aceea este pentru dânsul demnă de atâta cinstire, fiindcă însuși Duhul Sfânt l-a chemat la îndeplinirea ei; fiindcă lucrează din incredință Dumnezeuască, oridecâteori vestește cuvântul lui Dumnezeu. El se simte întărit și înălțat sufletește fiindcă poate să spună cu sf. Apostol Pavel: „*Noi ca trimiși ai lui Dumnezeu venim la voi; noi vă facem cunoscută voia lui Dumnezeu; în numele lui Hristos vă indemnăm pe toți: împăcași vă cu Dumnezeu*”.

Oficiul de învățător e demn de cinstire înaintea lui și pentru măreția, nespus de mare, a sămânței pe care trebuie să o sãmene. Dacă sămânatul se face bine și sămânța nimereste în inimi primitoare, din aceasta rezultă tot binele și toate virtuțile. Aceasta dă tragere de inimă, putere spre bine și mângăere în suferințe. Din aceasta rezultă preamărirea lui Dumnezeu și multă binecuvântare pentru sufletele oamenilor. Ce indemn pentru cel insuflețit de promovarea cauzei lui Dumnezeu de a face sămânătura, în așa fel, ca aceasta într'adevăr să rodească... Cu atât mai vărtos că știe, din mărturia veacurilor trecute, cât de mult îi place lui Dumnezeu să folosească învățătura, ca instrument, pentru

convertirea celor rătăciți, pentru însuflețirea celor indiferenți și neglijenți, pentru întemeierea așezămintelor de binefacere, pentru menținerea sentimentului fricii față de Dumnezeu în comună și pentru stărpirea abuzurilor de tot felul. Cine ar putea enumera bunătățile, care au luat ființă, în urma predicării cuvântului lui Dumnezeu?! Cum să nu fie scump și demn de cinstire. În fața păstorului de suflete cu zel apostolesc, oficiul învățătoarească, care, de nenumărate ori, s'a dovedit a fi un instrument, atât de puternic, în mâinile Domnului, pentru atingerea scopurilor sale sublime?!

De aceea păstorul de suflete cu zel apostolesc se urcă pe amvon cu acelaș sentiment cu care intră și în sf. altar, căci pentru el ambele sunt la fel de sfinte. Pentru el oficiul de învățător trebuie să fie un neconținut indemn spre perfecțiune.

Precum liturgisirea, tot astfel și predicarea trebuie să fie pentru păstorul de suflete cu zel apostolesc un indemn de a năzui spre perfecțiune și de a adânci, tot mai tare, în sufletul său, duhul apostolesc, căci numai după convingerea sa, își poate îndeplini direcția învățătoarească, în mod demn și salutar.

Și într'adevăr așa este, căci oricât de mult am aprecia mijloacele omenești care stau la dispoziția oratoriei bisericești, totuși problema nu se desleagă, în definitiv, decât de stirea de perfecțiune și blândetă a preotului. Predica păstorului de suflet, în a cărui inimă nu trăiește duhul desăvârșirii, nu va putea să aibe rezultate mari, numai și numai prin ajutorul mijloacelor omenești. În schimb, însă, predica aceuia care și a însușit un anumit grad de desăvârșire, va avea efecte mai mari și binecuvântarea va fi mai mare pe urma ei. Și lucrul acesta e foarte natural, fiindcă un astfel de păstor se pregătește pentru predica sa prin studiu, meditație, rugăciune, prelucrare și predare. Va avea pe buze muzica sublimă a cuvântului lui Dumnezeu; va avea efect și putere de convingere, căci ceea ce spune porneste din inimă. Cuvântul lui Dumnezeu, în urma meditației, prinde viață într'ânsul și ceea ce spune apare astfel, în fața ascultătorilor, ca și când ar porni dela el, iar nu ca un lucru învățat. Cu alte cuvinte, vorbește ca unul ce are putere. Cuvântul lui primește timbrul grației pentru care s'a și rugat. Puterea, promisă de Mântuitorul învățătoarelor săi, „Vă dau cuvânt și înțelepciune căreia nu-i vor putea sta împotrivă” (Lc. 21, 15), se face simțită și la el. Convingerea ascultătorilor că și vorbitorul face ceea ce zice, ridică valoarea cuvintelor lui, în foarte mare măsură.

Cu totul altfel se prezintă lucrul, când pe amvon se sue un astfel de preot, care este lipsit de convingere și cucernicie. Intrucât acesta nu se pregătește pentru predică prin studiu, meditație, meditație rugăciune, și intrucât duce, eventual, și o viață cu totul prea lumească, vorbirea lui, pornind dintr'o inimă rece, îi va lăsa reci pe ascultători, nu va mișca inima, nu va îndupleca voința la fapte, chiar dacă ar întrebuița, din belșug, mijloacele oratoriei.

Viforul ispitelor

E vorba despre vrerile, râvnirile mari și profunde ale ființei omenești, care de stăruitoare, neiertătoare și sălbătice ce-s, caută să strice asemănarea lui Dumnezeu în om.

Filosofii le mai numesc și pasiuni sau boale sufletești. Și într'adevăr, strigările, bătăile și opintirile acestea în ușa făpturii numite om, lucrează adesea ca și boalele. Unele sunt cumplite ca și holera, tifosul; altele înșelătoare și stăruitoare ca și anemia, ostica. Ba mai mult, se sprijinesc, se dau în seamă unele pe altele, se continuă așa ca și vietățile care își depun ouăle în trupul altora.

Dacă-i așa, atunci de bună seamă că zvârcolirile acestea din trup și suflet sunt dușmanele rânduieii morale. Sunt și nu sunt. Creștinul care știe că un astfel de trup mncit a fost sfințit prin insruparea Fiului lui Dumnezeu care cunoaște atâția sfinți ce și-au învrednicit trupurile, va zice că pasiunea e un element din care se poate scoate ceva frumos.

Înțeleptul Socrate, despre care se spune că nu era tocmai frumos la chip, a fost dus de către prieteni cu forța și mai mult din dorința de a face de minciună o teorie fizionomistă, la o ghicitoare care citea firea omului din trăsăturile feței sale. Văzându-l pe Socrate urit și cu anumite sbârcături pe față, îl declară, fiindcă nu știe că e Socrate, de om rău la suflet, răsbunător, lacom, desfrânat, bețiv și altele ca acestea. Prietenii care îl știau dimpotrivă: bun, răbdător și înfrânat, înciudați, se repezără să bată ghicitoarea. Socrate însă îi opri zicând cam așa: „Are dreptate: tot ce-a spus, există în mine și dacă nu le-aș stăpâni, m'ar stăpâni strășnic”.

De nu și-ar fi știut conduce, canaliza, marile patimi din el, n'ar fi rămas faimosul Socrate. Și tot așa poate, mulți din marii producători: agricultori, fruntasi, industriusi de seamă, comandanți vestiți, literați și artiști străluciti, n'ar fi fost ceea ce au fost, dacă n'ar fi știut să-și înhame la loc potrivit pornirile din ei.

Rățiunea și credința fac viața dreaptă; voința și caracterul o fac hotărâtă; singură pasiunea o face arzătoare. Lumea propășește prin oamenii de bine, prin inflăcărații de dor'nți domesticite, prin „calzii”, „fierbinții” cărora nu li-e teamă să pășească până la Cruce, și nu prin văicărețele gloabe virtuoaase. Zbătăile din făptura omenească sunt lăsate de Dumnezeu. Nu trebuiesc blestemate. Trebuie convertite, preluate, idealizate. Un șivoi de apă care potopește totul în cale, prin muncă și răbdare poate fi schimbat într'un pârâu ori într'un lac folositor. E chestiune numai de stăvilare, jghiaburi, țevi, turbine etc. Și nu acela e înginerul isteț, care, atât în domeniul sufletesc cât și cel al terenurilor, seacă și desființează, ci acela care organizează.

Joubert spunea că un talent ca să fie talent „are lipsă de multe patimi innăbușite”. Nu întotdeauna e de ajuns numai să innăbuși, fiindcă aceasta nu face decât să mărească primejdia. Trebuie să le faci albie și să le imblânzești.

Pasiunile sunt materia de temut dată spre lucrare

artei noastre morale. Tragica lor bogăție se pierde prin neîntrebuintare. Dacă pornirile din noi se lasă înhămate, iată-ne tari, chiar cu tărie din ele.

Pasiunea dă picioare, mușcă și vrea să-și arunce călărețul în prăpastie. E o fiară sălbatică: dar nu-i așa? Că ați văzut chipuri cu zei, în care trase de bestii.

Patimă! care mormăi, tuni și fulgeri în mine! Ce doresti? Unde vrei să mă porți? În spre bucurie? Ei bine și eu vreau s'o iau într'acolo. Dar ținându-și frâul din gură puternic și implântându-ți frâul din gură puternic și implântându-ți pintenii binisor în coaste. Da, așa, chiar pe drumurile tale, care fără să ști, sunt și ale mele și ale lui Dumnezeu.

Pr. Gh. Perva

Despre ce să predicăm?

În Duminica a IV-a d. Rusali (11 Iulie), despre Libertatea morală.

Evangelia și apostolul de azi ne amintesc de o instituție din vechime, care a înjosit multă vreme demnitatea umanității. Aceasta e robia, sclavia. Sf. evanghelie pomeneste despre un rob — sluga sutasului — vindecat de Iisus (Mt. 8, 13); iar ca o completare, și mai vărtos ca o adevărire că afară de robia trupească mai există și o robie spirituală, apostolul de azi ne-a vorbit și despre robia păcatului (Rom. 6, 20). Și măcar că robia păcatului nu întrebunțează lanțuri de fier, totuși, precum am spus în cuvântarea despre păcat, va ține înlanțuiți și azi pe mulți, pe când sclavia trupească a încetat de mult, cel puțin la popoarele creștine. Biserica lui Hristos a aprins, cea dintâi, făclia libertății, a sfărâmat legăturile sclaviei trupești, iar pe femeie, care era o roabă a robilor, a emancipat-o cu adevărat; dar mai luptă încă împotriva celei mai cumplite sclavii: robia păcatului. Și desigur ea va rupe și aceste lanțuri nevăzute ale păcatului, și va reda tuturor oamenilor libertatea cu care au fost creați.

Libertate, pe înțeles creștin, se numește capacitatea voinței omenești de-a alege binele sau răul și de a se hotărî singură în acțiunile sale. Prin această „voie slobodă și neatârnată” (Mărturisirea Ortodoxă), numită libertate morală, omul este stăpân pe faptele sale. Și împreună cu mintea, libertatea morală alcătuește personalitatea omului.

Dela p uncul nevărstnic, care înainte de-a începe să umble își manifestă libertatea sa prin încăpăținare, — și până la omul matur, care se hotărăște singur pentru o faptă, după voia sau contra voii lui Dumnezeu, — toți prin firea lor ne dovedesc că au fost creați liberi. Fără această libertate morală Dumnezeu n'ar mai fi Dumnezeu,

și omul n'ar mai fi om. Căci nu ni-l putem închipui pe Dumnezeu ca un tiran care conduce cu braț de fier o omenire de sclavi, pe care-i menține în această stare prin „cenzura transcendentă”, grijulie față de orice tendință liberă de cunoaștere și inițiativă omenească, — precum și-l închipuie un filosof român (Lucian Blaga). În felul acesta Dumnezeu ar fi făcut din lume aceea ce bolșevismul a făcut din Rusia: o temniță vastă. Dar nici om nu se poate numi cineva fără această prerogativă a libertății, care-l deosebește de un lucru oarecare, sau de-o mașină, și de celelalte animale.

Am văzut undeva un tablou, în care era înfățișată simbolic ființa omenească lipsită de libertate. Oamenii nu erau, însă, pictați în lanțuri, ci așezați în serie la o masă nesfârșit de lungă. La mâna dreaptă a fiecăruia era montată o roată cu câte o curea de transmisiune. Prin acestea se transmitea tuturor mânilor aceeași mișcare, simultană și uniformă, dela o singură roată mare, prin care, astfel, trăiau acei oameni — mașini. Trăiau? Fața le era deprimant de inexpresivă: ochii privesc, dar nu văd; voința nu voiește; inima nu crede, nu speră, nu iubește... Înșfârșit, ființe cu chip omenesc, dar nu oameni.

Numai libertatea poate da omului titlul de personalitate, de ființă morală, și-l înalță deasupra întregii lumi create. Și numai faptele lui au frumusețe și preț înaintea lui Dumnezeu. „Pentru faptul că Dumnezeu ne-a făcut stăpâni pe alegerea atât a faptelor rele cât și a faptelor bune, și pentru faptul că vrea să fim buni de bună voie, pentru aceasta dacă nu am vol nici nu forțază, nici nu silește. A fi bun în chip forțat înseamnă a nu fi bun” (sf. Ioan Gură de Aur). Nici „nu e virtute ceea ce se face prin forță” (Sf. Ioan Damaschinul).

Intr'adevăr, ce preț moral poate avea, de pildă, calea parcursă de un astru prin imensitatea spațiului ceresc? Nici când nu s'a zis că un astru este moral sau imoral, și nici n'a fost răsplătit vreodată răul ce curge, deși ele urmează cu strictete legile puse de Dumnezeu într'ânsele. Nu se poate numi moral nici animalul ce-și crește puii cu atâta trudă, iar în caz de primejdie sare înaintea armei vânătorului, numai ca să și-i scape, chiar cu jertfa vieții sale. Dacă ar face o de viață lor, și nu dintr'o pornire lăuntrică de conservare a speciei lor, apoi ar putea fi socotiți mai morali decât mulți părinți din zilele noastre.

Și totuși, numai omului îi sună cuvintele Scripturii, ce zice: „*Pas-am înaintea ta foc și apă, și la orice vei vrea, vei întinde mâna ta. Înaintea oamenilor este viața și moartea și ori care le va plăcea, se va da lor*” (Sir. 15, 14-17). Iar Mân-

tătorul Hristos astfel mustra Cetatea Iudeii: „*Ierusalime, Ierusalime... Decâteori am vrut să adun pe fiii tăi, precum adună cloșca puii săi sub aripi și n'ați vrut!*” (Mt. 23, 37).

Din toate aceste cuvinte se vede mai mult decât din orice dovezi omenești, că omul are sădită în însăși ființa lui libertatea morală fiindcă Dumnezeu l-a făcut „prin voință liberă” (sf. Ioan Damaschinul), — și în aceasta constă toată măreția, dar și toată mizeria lui.

Măreția — pentru că numai omul, regele creațiunii, o are, între toate vietățile pământului. Mizeria — pentru că prin această prerogativă e liber să aleagă între bine și rău, virtute și păcat, și nu totdeauna alege binele! Uneori alege păcatul, și ajunge, tocmai prin libertatea rău înțeleasă, în osânda robiei. „Căci — zice Domnul Hristos — *oricine face păcat, rob este păcatului*” (Io 8, 34). Așa au schimbat cei dintâi oameni libertatea lor în robie și Raiul, din care au fost scoși, în osândă. Și de-atunci libertatea, concrescută cu natura omului, este mereu oprimată de robia păcatului care leagă nu trupul, ci sufletul în lanțurile cele mai teribile din câte se cunosc. Ci este cu atât mai tragică această robie, cu cât simțim că firea noastră cere, din adâncul ființei sale, eliberarea, și cu cât ne dăm seama că fără libertatea morală nu suntem oameni deplin. Fără libertatea morală toate poruncile sau sfaturile pe care Dumnezeu le-a dat oamenilor ar fi fără rost, iar pedepsele sau răsplata pentru călcarea sau împlinirea poruncilor, — o nedreptate!

Printre sclavii care lucrează la plantațiile de zahăr într'o insulă din Pacific se află unii care își fac lucrul cu o regularitate mecanică și țepănă, iar randamentul muncii lor echivalează cu al unei mașini. Ochiul lor e sticloș și fix. Nu vede. Ceilalți indigeni fug la apropierea lor și recită rugăciuni: Sunt zambii, morții vii. Ei ajung în această stare printr'o otrăvă preparată din cactus pe care niște oameni răi le-o administrează, pe ascuns, în mâncare. Cel care o absoarbe își pierde memoria, voința și personalitatea, devenind un sclav ce ascultă orbește și face chiar cele mai grele munci, fără cârtire. Poate fi astfel dominat total. Totuși există o scăpare din această sclavie înfricoșătoare, există un antidot al otrăvii: sarea. Un grăunte de sare, și extraordinara vrajă se desleagă.

Așa este cu robia spirituală: Prin otrava păcatului Diavolul ne depersonalizează, ne subjugă, ne face morții de vii. Despre marea putere a acestei înlănțuriri vom vorbi altădată. Acum ne interesează unde se află acel antidot, care ar putea să rupă vraja, să ne facă liberi.

Pentru nimic în lume nu s'a vărsat atâta sânge ca pentru libertate. Și niciodată acest sânge vărsat n'a stâmpărat marea sete a omului după libertate, pentru că toate frământările omenirii în istorie și toate răbufnirile revoluțiilor își au izvorul ancestral în dorul după libertatea paradisiului, în durerea tragică a robirii primilor oameni prin păcatul strămoșesc. Așa încât zadarnic au fost răsturnați atâția tirani, căci adevăratul tiran al umanității rămâne Satan, iar robia lui dăinue mai departe. Numai atunci vor avea oamenii liniște, când se vor elibera din această sclavie!

Cum ne vom izbăvi, deci, de această robie? Am mai spus-o: desăvârșind hegemonia spiritului asupra corpului și patimilor noastre, iar spiritul supunându-ni-l lui Hristos. Sau cum ne'ndeamnă sf. Vasile cel Mare: „Trebue să fim stăpâni asupra patimilor și să fim robi ai lui Dumnezeu“. „Căci celce este chemat rob în Domnul — zice Scriptura — este liberat al Domnului; asemenea și celce este chemat liber, este rob al lui Hristos“ (I Cor. 7, 22). Robindu-ne lui inima, vom ajunge stăpâni pe corpul și pe sufletul și pe soarta noastră. „Căci desăvârșita libertate nu e decât desăvârșita îndeplinire a învățăturilor și a sfaturilor evanghelice“ (Kempis: Urmarea lui Hristos). Astfel ne vom stăpâni gura dela vorbe urite, ne vom alunga invidia sau gândurile rele... — și astfel de fiecare dată ne-am eliberat de tot atâtea lanțuri în care duhul rău ne ținea legați. Cu un cuvânt: ne vom supune de bună voie viața întregă lui Dumnezeu spre viața veșnică, precum ni s'a citit în apostolul de azi: „Iar acum, izbăvindu-vă de păcat și făcându-vă robi lui Dumnezeu, aveți roada voastră spre sfințire, iar sfârșitul: viața veșnică“ (Rom. 6, 22).

B.

Cărți

Prof. Aurel Popa: Orizonturi noi. Biblioteca F. O. R. Nr. 27. Brașov, 72 pagini, 40 lei.

În câteva articole publicate prin gazete, dl prof. Aurel Popa, distinsul secretar general al Cultelor, a indicat cele mai actuale și importante probleme care privesc de o parte Biserica noastră și de alta politica bisericească a guvernului Țării. În primul articol: *Orizonturi noi*, D-sa vorbește despre organizarea misiunii creștine de peste Nistru, de reforma învățământului teologic și a vieții monahale. În „Front și amvon“ eminentul autor arată rolul religiei creștine și al clerului român în regenerarea structurii societății românești. În articolele următoare se desbat subiectele: „Preoții și acțiunea ajutorului de iarnă“, „Cuvântul unui ministru/către preoți, dascăli și tineret“

(e vorba de cuvântul de Anul Nou al d-lui prof. Ion Petrovici către preoți, dascăli și tineret), „O reformă istorică: desființarea sectelor“ (articol reprodus și în „Biserica și Școala“ Nr. 5/1943), „Politica bisericească a guvernului Mareșalului Antonescu“ (articol la fel reprodus parțial de noi: vezi „Biserica și Școala“ Nr. 10/1943), „Profesurimea din vechiul regat ca factor de promovare a schimburilor cu Transilvania“ — urmată de lista lor. Precum vedem, tot subiecte de actualitate și de vădită importanță Adunarea și publicarea lor în broșură constituie un foarte prețios îndreptar pentru toți cei ce au la inimă mântuirea neamului și slava Bisericii.

Biblioteca „Lumină pentru toți“, tinărită cu binecuvântarea P. S. *Emilian Antal* și editată de Sf. Episcopie de Argeș, a ajuns la Nr. 20. Ultimele patru numere, primite la redacție, poartă titlul: *În slujba aproapei* de Prof. M. Mihăileanu, *Mărturisirea lui Radu Zegheru, Chipul adevăratului creștin* de Pr. C. Dejan și *Oamenii care plâng... dar se osândesc* de Pr. D. Grigorescu. În toate se cuprind povestiri populare, istorioare morale și îndemnuri religioase, antisectare, foarte potrivite de răspândit în cercuri cât mai largi.

F.

Dr Orest Bucevschi: Iubirea față de aproapele, I. Cernăuți 1942.

Dl Dr. O. Bucevschi, titularul catedrei de morală dela Facultatea Teologică din Cernăuți și urmașul regretatului prof. Dr. D. Spănu, a extras într'un volum studiul de mai sus din revista „Candela“ pe anii 1939-41. Trebuie să mărturisim dela început că studiul D-sale este o carte rară. D-sa pleacă dela „îmnul iubirii creștine“ din cap. 13 a epistolei către Corinteni, pentru a continua să afirme și să susțină că „unde lipsește iubirea creștină față de aproapele, locul nu rămâne gol, ci e ocupat îndată de invidie, dor de răzbunare, violență și tot ce poate înmuguri aci“. „Lipsa de iubire“ ne-a adus criza mondială precum și concepția perversă a bolșevismului... Iubirea există dela începutul omenirii, astfel că vechimea ei coincide cu vechimea neamului omenesc. Ea n'a dispărut cu totul nici după păcatul strămoșesc, ci a rămas să dăinuiască mai departe, însă „slăbită, decolorată, golită de sens superior și cu limitată sferă de acțiune“. Iată de ce se recunoaște că problema dragostei o întâlnim în afară de morala V. T. și creștinism, și la unii gânditori ai antichității, în confucianism, religiile indice, islanism și altel. Dar această comportare față de semenii nu aduce „nicio umbră de sublimității și originalității preceptului moral formulat de Mântuitorul în porunca iubirii aproapei. Căci ceea ce se numește „regula de aur“ ca normă de comportare față de semenii în afară de creștinism nu se

poate identifica cu porunca iubirii față de aproapele din creștinism, căreia azi și în teologia creștină i-se dă numele de regula de aur a moralei creștine“

Cazuri de comportare după preceptul „regulei de aur“ avem nenumărate. Poetul Virgil mărturisește că în toată seninătatea sa, „niciodată nu simte milă față de cel în suferință“. Ideia răsplătirii — bine cu bine, rău cu rău — și cu obligația legală a răsbunării, categoric reprobate de creștinism, o întâlnim meru în operele marilor dramaturgi ai Grecilor: Aeschilus, Sophocles, Euripides. Tot la ei întâlnim și oarecare simțire morală. Dar acestea sunt cazuri izolate. Poporul nu le cunoștea. „Regula de aur“ o întâlnim mai limpede la Thales din Milet („cecece reproșăm altora să nu facem noi înșine“), Herodot, Lisias, Pitagora, pentru a culmina în Socrate, Plato și Aristotel. Plato însă cere „alungarea cersitorilor din statul său ideal, fiindcă deranjează buna dispoziție generală“, pentru ca apoi să interzică ajutorarea infirmilor și suferinzilor, intrucât prelungește suferința. „Sclavul și lucrătorul bolnav să fie lipsiți de îngrijirea medicului..“

Mai departe autorul arată superioritatea iubirii creștine față de preceptele budismului („numai cei ce nu iubesc și nu urăsc sunt liberi de orice cătușe“), a confucianismului și islamismului (religia islamistă este animată de lupta înverșunată împotriva celor de alte credințe religioase. Astlel, autorul încheie acest capitol cu afirmația că „acolo a existat o lume fără iubire, nu în sensul că până la Mântuitorul lumea a trăit fără iubire, ci că n'a cunoscut iubirea creștină“.

În V. T. întâlnim pilde mărețe de iubire chiar față de dușmanul personal în cazul lui Iosif față de frații săi, a lui Moise, care mereu se ruga pentru poporul care murmură împotriva sa, a lui Samuil care s'a rugat, pentru poporul ce l-a înlaturat, și'n comportarea lui David față de persecutorul său Saul.

La baza legii talionului stă „principiul egalității simple“, adică „persoana care a cauzat cuiva un rău fizic să sufere și ea același rău, să-și primească pedeapsa corespunzătoare, egală, identică faptei săvârșite“, fapt care relevă că autoritatea competentă își poate însuși acest drept pentru ocrotirea vieții fizice a omului, a a binelui obștesc și a ordinii legale și sociale. Dar numai autoritatea!

Niciun popor al timpului n'a avut paragrafe atât de blânde în chestiuni „criminale“ ca poporul evreu în dreptul public. *Ura față de străini e produsul evlaviei tradiționale a rabinismului.* Cu exemplele am putea continua, dar lipsa de spațiu nu ne o îngăduie.

Cartea D. prof. Bucevschi a umplut un gol simțit în literatura noastră teologică. Ea merită să fie citită și să stea cu cinste în biblioteca oricărui intelectual, iar din bibliotecile parohiale n'ar trebui să lipsească.

(i. i. p.)

Informațiuni

■ La Sf. Ap. Petru și Pavel s'au împlinit șapte decenii dela moartea marelui mitropolit ANDREI ȘAGUNA. O simplă înșirare a operilor înfăptuite de el ne oferă puțința, în perspectiva timpului, să-i contemplăm uriașa sa personalitate: reînființarea Mitropoliei, organizarea Bisericii prin Statutul organic — legea scrisă care a pătruns mai adânc în conștiința poporului ardelean, — înființarea Asociației pentru literatura și cultura poporului român „Astra“, și a partidului Național-român, a Telegrafului Român care apare în anul al 91-lea și a Tipografiei Arhidiecezane, a liceului din Brașov, a gimnaziului din Brad și a unui mare număr de școli primare confesionale (numai între 1850—1865 se înființează 339 școli primare), traducerea Bibliei, tipărirea cărților bisericești și a unui însemnat număr de lucrări teologice, etc.

Adunând neamul întreg în jurul Bisericii și Școalei românești, Șaguna a încheiat solidaritatea națională și a imprimat în sufletul generației sale, credința în dreptatea neamului românesc în așa măsură încât tot ce a făcut el poartă pecetea veșniciei.

Slavă ție, apostol al Bisericii, profet al redeșteptării, ctitor al culturii și mare dascăl al neamului românesc!..

■ Vizită arhierescă. P. S. Sa Episcopul Policarp Morușca al Americii, în prezent Lt. Episcop al Eparhiei Cetății Albe—Ismail, a fost Sâmbătă în 26 Iunie oaspele P. S. S. Părintelui Episcop Andrei. În după amiaza zilei P. Sfințitii Ierarhi au participat la conferința pe care a ținut-o la Palatul Cultural dl prof. univ. Gh. I. Brătianu, despre „Misiunea istorică a Ungariei“.

Duminecă, P. S. S. Episcopul Policarp a vizitat mănăstirea H. Bodrog, unde a fost stareț zece ani și a dezvoltat o activitate misionară exemplară.

■ La București s'a deschis, în 22 Iunie, o expoziție anticomunistă. Cu acest prilej dl prof. Mihai Antonescu v. președintele Consiliului de Miniștri, a rostit un discurs în care a înprospătat motivele luptei noastre în Răsărit. Reținem din acest discurs, câteva pasagii:

„...Dumnezeu a vrut ca noi să împlinim legi aspre, prin aăriuri tragice de viață, apărând nu numai destinul românesc, dar însăși aceste așezări de veacuri ale bătrânului nostru Continent.

Cine iubește pe Dumnezeu și poartă în el fiorul sfânt al puterii creștine ca pe un tezaur;

Cine simte în el mândria de a fi om cu toate mărețele ei servituși și crede în libertatea omului de a-și servi crezurile, înfruntând încercările aspre și trecătoare;

Cine simte Patria ca supremă culme a vieții și crede în porunca strămoșească de a nu trăda pământurile, onoare și libertatea Neamului;

Cine știe că dela prima scăpărare de civilizație și până azi: Religia, Familia, Proprietatea, mândria de a fi om și dreptul de a fi apăra Patria, au sfințit toate suflările de viață — și fără acestea viața n'a fost —;

Acela poate să-și dea seama că și azi lupta bravilor noștri în Răsărit nu a desonorat legile statornice ale istoriei, n'a umilit poruncile de jertfă ale lui Dumnezeu, nici drumul drept al onoarei militare și al datoriei față de civilizația Europei, în care ne-am născut și în care vom muri.

De aceea avem conștiința că această luptă a putut să arate tuturor că Neamul Românesc este un popor demn, care vrea să-și stăpânească destinul și care consideră independența națională și tradițiile creștine și latine ale vieții lui, nu numai ca bunuri pentru care trebuie să moară, dar și ca datorii, față de cei dimprejurul lui, pentru care trebuie să trăiască...

■ **Convenire colegială.** Absolvenții Preparandiei din Arad, seria 1908, au avut întâlnirea colegială de 35 ani Duminecă în 27 Iunie c. După sf. Liturghie, la care au participat, au ridicat parastas pentru profesorii și colegii adormiți în Domnul. Amintirea lor a fost evocată într-o predică ocazională de Pr. Ignatie Raica din Munari. A urmat o ședință festivă la Academia Teologică, în cadrul căreia au vorbit P. C. Prot. Stavr. Dr. N. Popovici rectorul Academiei și dl prof. Ștefan Costea din Timișoara.

Dintre colegii absolvenți au fost de față: prof. Șt. Costea—Timișoara, Pr. inv. Ioan Bota—Iermata, Pr. Ign. Raica—Munari, Victor Giurgiu notar pens. Cenadul—Mare, inv. dir. Ioan Florea—Arad, Pr. Al. Măneran—Bocsig și inv. dir. Petru Roșu—Ineu.

Școala de Duminecă

28. Program pentru Dum. 11 Iulie 1943.

1. *Rugăciune*: Impărate țeresc...
2. *Cântare comună*: Veniți să ne închinăm... (Dela Sf. Liturghie).
- 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Matei 8, 5—14) și *Apostolului* (Romani 6, 18—23) zilei, cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Doamne înaintea Ta. (Priceasnă).
6. *Cetire din V. T.*: Lăcuste asupra Egiptului. (Eșire c. 10).
7. *Povește morale*: Chemarea prietenească a înțelepciunii. (Înțel. lui Solomon cap. 9).
8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc).

9. *Cântare comună*: Fie numele Domnului. (Dela Sf. Liturghie).

10. *Rugăciune*: Rug. 1. dela Vecernie.

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 2655—1943.

Comunicat

Ierodiaconul Sebastian Panaite din schitul Vovidenia, jud. Huși, a ieși din monahism.

Arad, la 23 Iunie 1943.

Consiliul Eparhial.

Nr. 2323—1943.

Concurs

Se publică concurs repetit, cu termen de 15 zile, pentru numirea unui preot-ajutor pe lângă preotul paroh Ioan Covaciu dela parohia Giubța, protopopiatul Săvârșin.

Venite:

1. Preotul ajutor va avea ca beneficiu $\frac{1}{2}$ din sesiunea parohială de circa 22 jug. cad. pământ arător și circa 22 jug. fâneaț și pășune.
2. $\frac{1}{2}$ din stolele legale.
3. Salarul dela Stat după o parohie bugetară.
4. $\frac{1}{2}$ din chiria casei de locuit a preotului ajutor, pe care o va primi dela preotul paroh, sau folosința alor două camere, una anticameră, bucătărie și cămară de alimente în edificiul casei parohiale, folosită de preotul paroh.

Indatoriri:

1. Preotul ajutor va conduce oficiul parohial, va suplini pe paroh la toate serviciile în și afară de biserică și va catehiza elevii dela școala primară.
2. Va achita impozitele după beneficiul preotesc din al său.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial.

Parohia este de clasa I (prima). În lipsă de recurenți cvalificați pentru parohii de clasa primă, se admit și recurenți cvalificați pentru parohii de clasa doua.

Din ședința Consiliului parohial al parohiei Giubța, dela 27 Martie 1943.

Președinte adhoc:
ss. Terentie Ciorogar,
adm. protopopesc.

Notar:
ss. Filimon Popa.

Aprobat:

Arad, la 13 Maiu 1943.

† Andrei
Episcop.

Traian Cibian
consilier, ref. eparhial.